

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

**ФОНД НА
ФОНДОВЕТЕ**
ФОНД МЕНИДЖЪР НА
ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ
В БЪЛГАРИЯ

ЕДНА ПОСОКА
МНОГО ВЪЗМОЖНОСТИ

Доклад от пазарни консултации Инвестиции в сектор отпадъци Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.

Април 2020 г.

Ограничение на отговорността

Настоящият доклад („Документът“) е изготвен единствено във връзка с проведени пазарни консултации по смисъла на чл. 44, ал.1 от Закона за обществените поръчки („ЗОП“) и в изпълнение на условията, заложи в чл.44, ал.3, т.1 от ЗОП във връзка с финансов инструмент „Инвестиции в сектор отпадъци“ (Финансовият инструмент), финансиран със средства от Оперативна програма „Околна среда“ 2014 – 2020 („ОПОС“) и не следва да се използва за други цели.

„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ) не поема отговорност, нито гарантира задължения, финансови или други, пред което и да е лице, включително и пред трети лица, във връзка с информацията съдържаща се в този Документ. Съдържанието на настоящия Документ не представлява съвет от страна на ФМФИБ към което и да е лице да предприеме или не определени действия, включително, но не само, свързани с осъществяване на сделки, инвестиции, предоставяне на финансиране и/или поемането на каквито и да е ангажменти.

Ангажменти от страна на ФМФИБ могат да бъдат поети само след приключване на процедурата за избор на финансов посредник или партньор/и, и сключване на споразумение с него/тях за изпълнение на финансов инструмент.

Документът, в неговата цялост или отделни негови части, не могат да бъдат използвани, разпространявани или цитирани без изричното писмено съгласие на ФМФИБ.

Съдържание

1.	Въведение.....	3
2.	Участници.....	3
3.	Ключови параметри на финансовия инструмент.....	3
4.	Потенциални партньори.....	4
5.	Потенциални крайни получатели.....	5
6.	Продукти и ограничения.....	5
7.	Оперативно управление на финансовия инструмент.....	6
8.	Индикатори за изпълнение на инструмента.....	6
9.	Управление на просрочия.....	6
10.	Подход към пренасянето на ползата от финансовия инструмент към краен получател.....	6
11.	Заключение.....	7

1. Въведение

„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ) проведе пазарни консултации във връзка със структурирането на Финансовия инструмент “Инвестиции в сектор отпадъци”, подкрепен от Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020 г. (ОПОС). Срещи със заинтересованите лица бяха проведени в периода от 01 март до 10 април 2020 г.

Публичните средства, предназначени за инструмента, възлизат на малко повече от 50 милиона лева.

Пазарните консултации бяха проведени с цел събиране на актуална обратна информация от широк кръг заинтересовани страни, опериращи на финансовия пазар в България, както и с потенциални крайни получатели. Пазарният тест има за цел, вземайки предвид нуждите и потенциала на пазарната среда, да подпомогне оптимизирането на условията и структурирането на максимално ефективен финансов инструмент, както и да предизвика интерес в по-голям брой потенциални посредници и инвеститори.

2. Участници

За идентифициране на възможни групи от заинтересовани в процеса лица, включително потенциални Финансови посредници (ФП), както и пазарни участници крайни получатели, беше проведен предварителен анализ. За участие в пазарния тест бяха поканени представители на банковия сектор, асоциации, общини, финансови институции, опериращи с публичен ресурс, потенциални крайни получатели и други заинтересовани лица. За целта ФМФИБ публикува официално съобщение за периода на провеждане на пазарните консултации, заедно с индикативни параметри на новия продукт, в резултат на което участие в пазарния тест взеха всички, които проявиха желание и се свързаха с нас.

В пазарния тест взеха участие 18 потенциални ФП и инвеститори (съгласно Приложение): търговски банки, небанкови финансови институции, асоциации, общини, частни инвеститори, международна инвестиционна банка, едно обединение и една маркетингова и рекламна агенция. По време на пазарните срещи, участниците изразиха своите мнения и дадоха отговори на въпроси важни за структурирането на финансовия инструмент. Част от участниците изявиха желание да изпратят допълнителна информация след провеждане на срещите, с която да бъде подпомогнат процесът по структуриране на финансовия инструмент. Допълнителната информация към момента не е получена.

3. Ключови параметри на финансовия инструмент

Средствата по ОПОС за Финансов инструмент “Инвестиции в сектор отпадъци” са насочени към намаляване на количеството депониран битов отпадък в страната.

Финансовият инструмент е предвиден за кредитиране на операции, чиято цел е принос и укрепване на инвестиционната дейност на предприятията в сектора. Насочен е към повишаване на инвестиционния потенциал на предприятия, както от големия, така и от средния и малкия бизнес, а също и на общини и общински дружества.

„Инвестиции в сектор отпадъци“ е целеви продукт, фокусиран върху различни проекти за повторна употреба, предварително третиране, компостиране, разделно събиране, рециклиране и др. на битов отпадък с основна цел намаляване на количеството депониран отпадък, генериран от бита на територията на страната. Инструментът ще финансира портфейл от кредити, при който до максимум 90% (минимум 40%) от всеки кредит ще се финансира от Фонд на Фондовете. В допълнение, ФМФИБ планира да предостави на всички участници възможност да предложат процент на рисково покритие за всяка сделка. По време на срещите заинтересованите организации потвърдиха приемливостта на минимално изискуемо съфинансиране от 10-60%.

На проведените срещи се изразиха различни предпочитания за инвестиции. По-големите кредитни/финансови институции, както и частните инвеститори индикираха потенциален интерес за

проекти в диапазона между 10 и 30 милиона лева, докато общините и финансовите институции, опериращи с публичен ресурс, за проекти в размер между 1 и 5 милиона лева. Съществуват и проекти за обновяване и разширяване на инсталациите за предварително третиране, рециклиране и др. на битови отпадъци предимно от порядъка на 300-400 хил. лв.

В допълнение, повечето от участниците в пазарните консултации одобряват заложената от ФМФИБ срочност на потенциалния портфейл – до 20 години, тъй като самите те към момента не могат да си позволят срок по-дълъг от 10 г. за подобни инвестиции. Самоучастието на кредитоискателите в общия случай би било в диапазона между 10 и 20 %.

Съгласно предоставена информация от някои участници, себестойността на крайния продукт се очаква да бъде относително ниска, вследствие на което проектите трудно биха се изплащали без безвъзмездна финансова помощ (БФП) за стандартен период на финансиране с инвестиционен кредит за период от 7-10 години.

Обезпечението по заемите е проблем за кредитните и финансовите институции поради специфичното оборудване за всеки проект, като в повечето случаи се налага да се ипотекира самият проект, заедно с други странични обезпечения като недвижими имоти на компаниите кредитоискатели, включително такива на голяма стойност. В този смисъл ФИ би имал предимства, тъй като дава гаранции във връзка с високия кредитен риск, който кредиторите поемат.

Участниците обаче са на мнение, че периодът за създаване на нов портфейл до декември 2023 г. е твърде кратък за постигане на целите и изискванията на инструмента.

4. Потенциални партньори

По време на пазарния тест беше повдигнат въпросът за начина, по който ФМФИБ възнамерява да подходи за реализацията на този инструмент – чрез процедура по ЗОП за избор на ФП (открита или с договаряне) или чрез директно финансиране на крайните получатели чрез избор на агенти, които да участват активно в процеса по кредитиране. Участниците в консултациите изразиха различни предпочитания към възможностите.

Като цяло банките имат спорадичен опит и експозиции в сектора. Не са много тези, които имат портфейл и пайплайн с проекти в сектора. Банковите институции по-скоро биха предпочели възможност за ко-финансиране, т.е. на ниво трансакция без ангажимент за обем и брой сделки, при условие че си гарантират възвращаемост на инвестициите и благоприятни условия за изпълнение на трансакциите, в това число възможност за предоставяне на т.нар. „кръстосани продажби“ на клиента.

Небанковите финансови институции имат различен опит и пайплайн. Идентифицират възможност по-скоро в общинското финансиране, но на този етап не бяха предоставени конкретни потенциални проекти.

Общините предпочитат да инвестират в по-малки самостоятелни общински проекти, които обслужват територията на съответната община, като размерът на проектите се определя изцяло от нуждите на общините, и/или да участват в средни до големи по размер проекти, които да обслужват обединено територията на няколко общини. В повечето случаи са водени от регулаторните изисквания, наложени в сектора. При някои общини е достигнат или е възможно да бъде достигнат лимитът за привличане на външно финансиране съгласно Закона за общинския дълг. Следва да се има предвид и, че голяма част от проектите в областта на битовите отпадъци на повечето общини са финансирани със значима по обем БФП по ОПОС 2007-2013 и ОПОС 2014-2020.

Участниците коментираха, че лимитите на възнаграждението (таксата за управление), предвидена в регламента и крайният срок за инвестиции (31.12.2023 г.), биха довели до неустойчиво нисък размер на възнаграждението на потенциалния посредник. В тази връзка, биха участвали в процедура за избор на ФП при възможност за преминаване на лимитите в регламента и/или удължаване на срока за инвестиции.

5. Потенциални крайни получатели

Потенциалните крайни получатели са юридически лица със стопанска цел и общини за новоотпуснатото инвестиционно и допълващо оборотно финансиране. Оборотното финансиране е необходимо да бъде свързано с реализацията на съответното инвестиционно намерение.

Участниците, базирайки се на моментната пазарна среда и техния опит, са на мнение, че финансовият инструмент, чийто фокус е намаляването на количествата депониран битов отпадък в сектора, е реализуем, но имат следните съображения:

- Риск за постигане на индикаторите по програмата;
- Технологичен риск, който участниците идентифицират при прилагането на различни нови технологии (waste to energy) в проектите си, напр. газификация на отпадъци;
- Финансов риск - ниска или нулева възвращаемост на инвестициите;
- Невъзможност за реализация на специфичното за тези проекти обезпечение;
- Несигурност на паричните потоци - малко са проектите с подготвен бизнес план и с изчислени показатели като CAPEX, DSCR, EBITDA и т.н.;
- Необходимост от сключени договори с общините за изкупуване на отпадъци е условие за реализация на голяма част от проектите;
- Сложната регулаторна рамка и административната тежест при управлението на такива сделки.

6. Продукти и ограничения

На срещите бяха обсъдени възможните проекти и изискванията за допустимост на кредитните сделки. Мнозинството участници изразиха нуждата от ясно дефинирани изисквания за допустимост, тъй като от това до голяма степен би зависил и успехът на финансовия инструмент.

Допустими са проекти, водещи до намаляване на количеството депонирани битови отпадъци на територията на Република България и рециклирането на строителни отпадъци от бита. Изискването изключва някои проекти, с които се сблъскват участниците като масово разпространени отпадъци, индустриални отпадъци, строителни отпадъци извън битовите, медицински отпадъци, опасни отпадъци и т.н. Не е допустимо и смесването на отпадъци, генерирани в България и в чужбина.

Рамката на допустимостите е относително комплексна, в същото време голяма част от идентифицираните по време на теста потенциални проекти биха били частично допустими за финансиране (напр. проект за рециклиране на отпадъци, част от които са индустриални или проект за рециклиране на строителни отпадъци, една част от които са от битов характер), което би рефлектирало в повишен оперативен риск за организацията, прилагаща инструмента.

Според получената от проведените дискусии информация, част от проектите биха били частично допустими.

От банките имат готовност за включване в проекти, които са предимно съпътстваща дейност на производствени предприятия (съществуващи техни клиенти) с цел оползотворяване в производството на отпадъка, който те сами генерират, което би означавало частична допустимост на някои от проектите. Общините предпочитат проекти под формата на публично-частни партньорства, т.нар. ПЧП, за да може частните компании да се ангажират с оперативната дейност по инсталациите в дългосрочен план. Проекти, свързани с дигитално управление на разделното събиране на отпадъци биха били допустими.

Наличието на интерес от страна на частния сектор към проекти от типа „waste to energy“ се обуславя от факта, че почти винаги съществува остатъчен отпадък дори и след рециклиране, т.е. ако няма процес на изгаряне на отпадъка и технологията е подобрена, тогава проектите биха били допустими за финансиране

с ФИ.

Част от участниците споделиха интереса си за инвестиции в преработката на медицински отпадъци, т.нар. инсинератори. Предвид настоящата криза от COVID-19 се установява и необходимост на пазара за реализиране на такъв вид проекти, които обаче по сегашната оперативна програма (ОПОС 2014 - 2020 г.) не са допустими за финансиране с ФИ.

Участниците бяха на мнение, че финансовият инструмент „Инвестиции в сектор отпадъци“ е продукт, който се вписва в стратегиите им за развитие.

Съществуващи ограничения в политиките на потенциалните партньори, които да противоречат на целите на инструмента, не бяха идентифицирани на този етап. Голяма част от участниците споделиха, че нямат пряко приложими ограничения към финансовия инструмент. Обсъден бе въпросът относно възможността за налагане на ограничения по отношение на концентрацията на портфейла.

7. Оперативно управление на финансовия инструмент

Финансовият инструмент се изпълнява в съответствие с приложимите правила за режим на държавна помощ (РДП).

Условията по изпълнение на инструмента ще бъдат договорени в Оперативно Споразумение между посредника и ФМФИБ, в случай че се проведе процедура за избор по ЗОП.

В случай на директно договаряне с т.нар. агент, условията за изпълнение на инструмента ще бъдат договорени между страните в споразумение.

По време на дискусиите бяха представени опции за приложими режими на държавна помощ (РДП), а именно:

- РДП, които биха позволили по-голяма гъвкавост при структурирането на трансакциите, но са свързани с административна тежест и
- Случаи, при които не е налице РДП, и разпределение на инвестициите е на принципа *pari passu*.

Участниците не конкретизират кое би било по-добър вариант за тях. По-скоро са склонни да се прави преценка проект по проект.

8. Индикатори за изпълнение на инструмента

Според Финансовото споразумение между ФМФИБ и УО на ОПОС, финансов инструмент “Инвестиции в сектор отпадъци” трябва да постигне определени минимални резултати:

- Общ капацитет на изградени инсталации за рециклиране на отпадъци (8 555 т/год.)
- Общ капацитет на изградени центрове за повторна употреба (1 050 т/год.)

9. Управление на просрочия

Финансовите институции използват стандартна политика при управление на просрочия и събиране на вземания.

Разпределение на загубите и събиране на вземанията при неизпълнение: *pro rata* за неплатените средства на финансовия посредник и ФМФИБ към деня на неизпълнението.

10. Подход към пренасянето на ползата от финансовия инструмент към краен получател

На участниците бяха представени възможни форми за пренасяне на ползата от финансовия инструмент към краен получател като:

- Понижаване на лихвения процент към крайния получател в резултат на прилагания механизъм за изчисляване;
- Понижаване на изискванията за обезпеченост;
- Комбинация от намаление на лихвен процент и изискване за обезпеченост;
- По-дълъг срок за изплащане на заемите.

По време на срещите от пазарния тест бяха обсъдени и предпочитанията към методите за пренасяне на ползата към крайния получател. По-голямата част от участниците споделиха, че биха пренесли ползата от инструмента чрез по-ниски изисквания за обезпечение, предвид неговата специфичност в сектора. В допълнение, част от участниците проявяват желание да имат възможност да избират метода на пренасянето на ползата от инструмента към КП на база на индивидуален случай.

11. Заключение

От проведеня пазарен тест за финансов инструмент „Инвестиции в сектор отпадъци“ може да бъдат направени следните по-важни изводи и обобщения, вземайки предвид няколкото групи заинтересовани страни, които взеха участие в консултациите:

- *Общини и общински дружества, небанкови финансови институции*, управляващи публичен ресурс, които имат опит в подобни проекти и проявяват желание към инвестиции в повече на брой и по-малки по размер проекти в областта на управлението на битовите отпадъци. Следва да се отчете, че конкретни проекти на този етап не бяха представени.

Дружествата, управляващи публичен ресурс, предпочитат да участват във реализацията на финансовия инструмент чрез възлагане на ексклузивен мандат, който да им даде възможност да управляват голям портфейл от проекти. Основното съображение на този тип пазарни участници по така представените параметри на финансовия инструмент, е краткият срок за инвестиции, който е определен по ОП „Околна среда 2014-2020 г.“, а именно до края на 2023 г., както и регулаторното възнаграждение, което биха получили за управлението на средствата по ФИ. Според тях то е твърде ниско, за да оправдае разходите и административната тежест, които биха понесли при реализацията на такъв вид проекти (инвестиции в депониран битов отпадък и строителен отпадък, генериран от бита).

- *Традиционните кредитни и финансови институции*, които имат спорадичен опит в проекти от сектор Отпадъци. Те предпочитат да се включат в осъществяването на финансовия инструмент чрез финансиране на проектите сделка по сделка, като разглеждат всеки отделен случай индивидуално, което би им позволило да влязат в ролята на водеща институция при реализирането на проектите.
- *Асоциации и структурни дружества, в т.ч. и крайни получатели*, споделиха за наличие на потенциални проекти за финансиране в сектора. Навлизайки в повече подробности по отношение допустимост на визираните проекти в рамките на проведените разговори, по-скоро се затвърди мнението, че потенциалът за тяхното реализиране е силно ограничен. В повечето случаи дейностите, свързани с идентифицираните проекти, се различават от параметрите, заложиени в обхвата на допустимите за финансиране дейности на финансовия инструмент.

В обобщение би могло да се направи извод, че крайният срок за инвестиции, а именно 2023 г., относително ниското регулаторно възнаграждение за управление на средствата от потенциалния финансов посредник или партньор, както и ограниченията, произлизащи от оперативната програма (по-специално стеснения обхват на допустими проекти) представляват сериозни препятствия пред реализирането на финансовия инструмент в пълен мащаб.

Приложение 1: Списък на лицата, участвали в провеждането на пазарните консултации

1.	Берс Лоджистикс ООД
2.	Асоциация на преработвателите и търговците на дрехи втора употреба
3.	Българо-американска кредитна банка АД
4.	Про Васте Плюс АД
5.	Община Благоевград
6.	ЕкоСейф ООД
7.	ФЛАГ ЕАД и БКО ЕООД
8.	Екобулпак АД
9.	Банка ДСК ЕАД и РФГР АД
10.	УниКредит Булбанк АД
11.	ПроКредит Банк (България) ЕАД Green Business Norway
12.	Международна инвестиционна банка
13.	КлийнТех България
14.	Българска асоциация по рециклиране
15.	ДеКони ЕООД
16.	Обединена българска банка АД
17.	Юробанк България АД
18.	Обединение Мейфеър Партнърс